

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

Nr. 91.392 van 6 december 2000

A. 69.603/VIII-648

In zake : **1. de vereniging zonder winstoogmerk "Aktie en Vrijheid",**

2. FOURGON Victor,

3. TRINTELIER Alain,

4. DECORTE Emmanuel,

die woonplaats hebben gekozen bij
Mr. Philippe LEVERT, advocaat,
Clementinalaan 3
1190 Brussel,

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Landsverdediging.

DE RAAD VAN STATE, VIIIE KAMER,

Gezien het op 1 juli 1996 ingediende verzoekschrift, waarbij de vereniging zonder winstoogmerk "Aktie en Vrijheid", Victor FOURGON, Alain TRINTELIER en Emmanuel DECORTE de nietigverklaring vorderen van de artikelen 1 tot 3, 27 tot 30, 32 tot 47, 49 tot 60, 65 tot 70, 73 tot 82, 85 tot 88, 90, 93 tot 98, 100, 102, 106, 107, 109, en 110 van het koninklijk besluit van 25 april 1996 tot uitvoering van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst;

Gelet op arrest nr. 69.693 van 19 november 1997, waarbij de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van dezelfde bepalingen wordt afgewezen;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer HERBIGNAT, auditeur bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 17 februari 2000 waarbij de neerlegging van het dossier en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 28 juni 2000, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 15 september 2000, de datum waarop de zaak is uitgesteld tot de terechtzitting van 13 oktober 2000;

Gehoord het verslag van de heer GEUS, kamervoorzitter;

Gehoord de opmerkingen van Mr. LEVERT, advocaat, die voor de verzoekende partijen verschijnt, en van luitenant-kolonel GERITS, militair administrateur, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het advies van de heer HERBIGNAT, auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende gegevens dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep :

1. De wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst strekt er inzonderheid toe ervoor te zorgen dat over verschillende ontwerpen van wet en verordening eerst onderhandelingen plaatsvinden of overleg wordt gepleegd tussen de bevoegde instanties en de representatieve vakorganisaties. Artikel 19 van die wet luidt als volgt :

" De inwerkingtreding en de toepassing van de onderscheiden bepalingen van deze wet worden verzekerd door de Koning op de data en volgens de modaliteiten die Hij bepaalt".

2. De wet van 21 april 1994 tot wijziging van de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de krijgsmacht en van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst strekt er inzonderheid toe het opschrift van de hoofdstukken I en IV van de wet van 11 juli 1978, en de artikelen 1, 2 tot 4, 6 tot 8, 10, 12 en 16 van diezelfde wet te vervangen. Ze wijzigt de artikelen 5, 11 en 13 van die wet, voegt een artikel 14bis in en heft artikel 9 op. Voor het overige vervangt ze artikel 16 van de wet van 14 januari 1975. Artikel 19 van deze wet luidt als volgt :

" Iedere bepaling van deze wet treedt in werking op de datum bepaald door de Koning en uiterlijk op de eerste dag van de vierentwintigste maand volgend op die waarin zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt".

Deze wet is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 20 mei 1994.

3. Het bestreden besluit van 25 april 1996 "tot uitvoering van de wet van 11 juli 1978 tot regeling

van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst" geeft uitvoering aan de genoemde wet van 11 juli 1978. Artikel 110 van dat besluit bepaalt het volgende :

" De artikelen 2, 3, 4, 6 tot 11, 13 tot 16 en 19 van de wet treden in werking de dag waarop dit besluit in werking treedt.

Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 1 mei 1996".

4. Het eerste lid van artikel 110 van het bestreden besluit luidt hetzelfde als artikel 101 van het ontwerp dat voorgelegd is aan de afdeling wetgeving van de Raad van State, die daarover in zijn advies L. 25.008/9 van 26 maart 1996 de volgende opmerking heeft gemaakt :

" Artikel 101.

Deze bepaling doet de artikelen 2, 3, 4, 6 tot 11, 13 tot 16 en 19 van de wet van 11 juli 1978 in werking treden.

Verschillende bepalingen van deze wet zijn immers reeds van kracht.

Dat is zeker het geval met de artikelen 5, 17 en 18, waarvan artikel 101 van het ontwerp derhalve terecht geen melding maakt, aangezien het eerste van kracht geworden is krachtens artikel 1 van het koninklijk besluit van 11 augustus 1994, en de twee overige krachtens de wet van 1978 zelf (1).

In de korte termijn die zij ter beschikking heeft, is de afdeling wetgeving van oordeel dat in de opsomming van de artikelen van deze wet van 1978, een opsomming opgenomen in artikel 101 van het ontwerp, ten onrechte artikelen worden vermeld die

(1) Volgens artikel 18, § 2, van de wet van 11 juli 1978 is het immers zo dat "de bepalingen van artikel 19 (...) niet op dit artikel toepasselijk (zijn) noch op artikel 17". Artikel 19 machtigt de Koning om de verschillende bepalingen van de wet in werking te doen treden en toe te passen. Voor de artikelen 17 en 18 van die wet heeft het gemeen recht de inwerkingtreding geregeld.

geacht kunnen worden reeds van kracht te zijn. Dat is het geval met de bepalingen, die hetzij vervangen zijn (artikelen 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12 en 16), hetzij opgeheven (artikel 9), hetzij ingevoegd (artikel 14bis), hetzij gedeeltelijk gewijzigd (artikelen 11 en 13) bij de wet van 21 april 1994 tot wijziging van de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de krijgsmacht en van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst.

Artikel 19 van bovengenoemde wet van 21 april 1994 stelt immers :

"Art. 19. Iedere bepaling van deze wet treedt in werking op de datum bepaald door de Koning en uiterlijk op de eerste dag van de vierentwintigste maand volgend op die waarin zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt".

Enerzijds is deze wet van 21 april 1994 door artikel 2 van het koninklijk besluit van 2 februari 1995 in werking gesteld wat al haar bepalingen betreft, en anderzijds blijkt uit de parlementaire voorbereiding van die wet dat de bedoeling van de wetgever, toen hij artikel 19 ervan heeft aangenomen naar aanleiding van een amendement, erin heeft bestaan de Koning te belasten met het in werking stellen van de bepalingen van de wet van 1978, die door de aan de orde gestelde wet gewijzigd dienden te worden. Dat amendement heeft immers aanleiding gegeven tot de volgende precisering :

"Amendement nr. 4 van de heer Demeulenaere (Stuk nr. 1266/2) strekt ertoe een artikel 19 (nieuw) toe te voegen ten einde iedere bepaling van de wet in werking te doen treden op de datum door de Koning bepaald en uiterlijk op de eerste dag na de twaalfde maand volgend op de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

De indiener van het amendement is van oordeel dat het wetsontwerp door de invoeging van dit artikel spoedig ten uitvoer kan worden gelegd, waardoor het militair personeel zal worden gerustgesteld.

De minister deelt de mening van de indiener. Hij acht de voorgestelde "timing" evenwel te krap gelet op het overleg dat na de aanneming van dit ontwerp nog dient te worden gevoerd. Voorts moeten de voorzitters van de diverse commissies nog bij koninklijk besluit worden aangewezen. Bovendien zullen de vakbonds-

organisaties de nodige stappen moeten zetten om een ledentelling te organiseren.

De heer Demeulenaere dient dan ook als subamendement op amendement nr. 4 een amendement nr. 6 in (Stuk nr. 1266/2) waarbij het woord "twaalfde" wordt vervangen door het woord "vierentwintigste".

Amendement nr. 4, als subamendement op amendement nr. 6, alsmede amendement nr. 6 tot toevoeging van een artikel 19 (nieuw) worden eenparig aangenomen" (1).

Daaruit volgt dat enkel de artikelen 14 en 15 van de wet van 11 juli 1978 in werking gesteld zouden moeten worden."

5. Aangezien het bestreden besluit niet voorafgegaan is door een verslag aan de Koning, is niet bekend waarom de opmerkingen die door de afdeling wetgeving zijn gemaakt, niet gevolgd zijn.

6. Met arrest nr. 88.117 van 21 juni 2000, uitgesproken op beroep van Pascal GAUTIER, wordt aan het Arbitragehof de volgende prejudiciële vraag gesteld :

" Schendt artikel 15 van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, voor zover het aan de Koning bevoegdheden verleent die krachtens artikel 182 van de Grondwet in handen van de wetgever zijn gelegd, zonder nauwkeurig en volledig de werkingssfeer van die bevoegdheden af te bakenen, zodat de grondwettelijke waarborgen van gelijkheid en niet-discriminatie tussen de leden van het militair personeel niet gevrijwaard worden ?".

7. Bij arrest nr. 88.214 van 23 juni 2000, in zake Pascal GAUTIER, wordt artikel 3, § 2, van het bestreden besluit vernietigd.

8. Het bestreden besluit is uitgevaardigd "gelet op het advies van de commissie van advies voor het

(1) Gedr. St., Kamer, nr. 1266/4 (zitting 1993-1994) p. 13.

militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst". Die commissie is ingesteld bij het koninklijk besluit van 20 oktober 1964, dat bij arrest nr. 77.263 van 27 november 1998 en arrest nr. 82.934 van 18 oktober 1999 ongrondwettig is verklaard;

Overwegende dat de verwerende partij zich, in een eerste exceptie van niet-ontvankelijkheid, verlaat op het oordeel van de Raad van State wat betreft het onderzoek van de vraag of de eerste verzoekende partij haar verzoekschrift heeft ingediend met inachtneming van de bepalingen van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend;

Overwegende dat uit het onderzoek van het dossier blijkt dat de exceptie niet in aanmerking kan worden genomen, wat de verwerende partij overigens niet bestrijdt in haar laatste memorie;

Overwegende dat de verwerende partij als tweede exceptie opwerpt dat de eerste verzoekende partij onvoldoende representatief is voor de groep die ze beweert te vertegenwoordigen; dat ze opmerkt dat uit de telling die op 26 juni 1995 is uitgevoerd door de controlecommissie inzake de representativiteit van de professionele syndicale organisaties van de militairen blijkt dat de verzoekende partij, een erkende organisatie sedert 14 september 1993, slechts 129 leden telde op een totaal van 46.000 militairen;

Overwegende dat de verwerende partij tevens betwist dat de tweede verzoeker er belang bij heeft om op te treden als lid van de verzoekende vereniging, aangezien er geen persoonlijk verband bestaat tussen het bestreden besluit en hem; dat ze aanvoert dat zijn belang als voormalig vaste vakbondsafgevaardigde van de vzw "Aktie en Vrijheid" beperkt is tot de nietigverklaring van artikel 88 van het bestreden besluit;

Overwegende dat Alain TRINTELIER als lid van de eerste verzoekende partij slechts een indirect belang heeft bij de nietigverklaring van het bestreden besluit; dat hij als voormalig vaste vakbondsafgevaardigde belang heeft bij de nietigverklaring van de bepalingen die het onmogelijk maken dat hij nog voor die functie wordt aangewezen; dat de exceptie gedeeltelijk gegrond is;

Overwegende dat de verzoekende partijen een eerste middel ontlenen aan schending van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst, aan schending van de substantiële vormvereisten, aan machtsoverschrijding en machtsafwending; dat ze uiteenzetten dat de bevoegde overheden luidens artikel 2 van de genoemde wet niet zonder voorafgaande onderhandeling in het door de Koning ingestelde onderhandelingscomité, ontwerpen van uitvoeringsbesluit mogen vaststellen die de betrekkingen met de vakorganisaties regelen, en dat in hoofdstuk II van de wet van 11 juli 1978 de regels inzake de onderhandelingen met de vakbonden zijn vastgelegd, voor de uitvoering waarvan enerzijds er van uitgegaan wordt dat de in artikel 5, 2°, van die wet bedoelde representatieve organisatie wordt aangesteld, en anderzijds dat de praktische regels voor die onderhandeling worden bepaald, wat geschiedt in titel III van het bestreden besluit; dat ze voorts stellen dat sedert 1995 een representatieve vakorganisatie is aangewezen en dat de bepalingen van titel III in een eerste koninklijk besluit hadden kunnen worden vastgelegd, terwijl de andere bepalingen dan later zouden worden aangenomen, nadat ze voor onderhandeling aan de vakbonden zouden zijn voorgelegd; dat ze steunen op advies L. 25.008/9, dat de afdeling wetgeving van de Raad van State over het ontworpen bestreden besluit heeft uitgebracht, om te stellen dat de wet van 11 juli 1978 sedert 4 maart 1995 van kracht was, waaruit ze concluderen dat de verwerende partij er niet van uit kon gaan dat het advies van de commissie van advies voor het

militair personeel, opgericht bij het koninklijk besluit van 20 oktober 1964, gelijkstond met onderhandelingen met de vakbond;

Overwegende dat de verwerende partij antwoordt dat de verzoekende partijen geen belang hebben bij het middel, aangezien "zelfs gesteld dat het ontwerp voorgelegd had moeten worden aan het onderhandelingscomité (...) de gelaakte tekst besproken is in de commissie van advies voor het militair personeel (CAMP), dat op dezelfde wijze was samengesteld als het onderhandelingscomité (de vier representatieve vakorganisaties mogen daarin zitting hebben). Het is dan ook duidelijk dat, wat de grond van de zaak betreft, de ontwerpregeling (die het bestreden koninklijk besluit is geworden) daadwerkelijk aan de representatieve vakorganisaties is voorgelegd"; dat de verwerende partij, wat de grond van de zaak betreft, aanvoert dat de artikelen 2 tot 4 van de wet van 11 juli 1978 pas bij het bestreden besluit in werking zijn gesteld; dat ze daaruit concludeert dat dit besluit "in de geldende wettelijke toestand zonder onderhandelingsregeling, niet rechtens besproken kon worden in het onderhandelingscomité, waarvan hoe dan ook zelfs het reglement van orde nog niet was vastgesteld", en het volgende opwerpt : "hoe kon overigens een regeling besproken worden "volgens de nieuwe regels", terwijl die regeling die nieuwe regels juist vaststelt"; dat de verwerende partij voorts nog aanvoert dat "aangezien de werkwijze die inderdaad in de praktijk is gevolgd, geoorloofd was en de gelaakte regeling daadwerkelijk en naar behoren besproken is met de representatieve vakorganisaties, de verzoekende partijen zich mengen in de keuze van de procedure die gevolgd moet worden om de vakbondswet in werking te stellen, wat een opportuniteitskwestie is";

Overwegende dat de verwerende partij uitvoerig uitweidt over de kwestie van de inwerkingtreding van de wet van 11 juli 1978; dat haar stelling als volgt kan worden samengevat : dat ze van

oordeel is dat alleen de wijzigingen die bij de wet van 1994 zijn aangebracht "geactiveerd en ten uitvoer gelegd worden", maar dat niet geraakt wordt aan de inwerkingstelling van de gewijzigde bepalingen, en dat er voor de inwerkingstelling van de bepalingen van de genoemde wet van 1978, ongeacht of ze gewijzigd zijn of niet, geen rechtsgrond gevonden kan worden in de wet van 21 april 1994; dat haar conclusie luidt als volgt :

" Het is bijgevolg duidelijk dat de inwerkingstelling van de overige bepalingen van de wet van 11 juli 1978 bij het gelaakte koninklijk besluit, gewettigd is aangezien de inwerkingstelling van de wet van 21 april 1994 bepaald bij het koninklijk besluit van 2 februari 1995, alleen geleid heeft tot de vervanging van een gedeelte van de oorspronkelijke bepalingen van de wet van 11 juli 1978 zonder dat de aldus in de wet van 11 juli 1978 gewijzigde bepalingen in werking zijn getreden";

Overwegende dat, voor zover het middel strekt tot de nietigverklaring van artikel 3, § 2, van het bestreden besluit, het beroep doelloos is geworden, aangezien die bepaling uit het rechtsverkeer verdwenen is;

Overwegende dat de verzoekende partijen belang hebben bij het middel dat, indien het gegrond zou zijn, niet zou kunnen leiden tot een nietigverklaring die nadelig zou zijn voor hen; dat bovendien het advies van een instelling die is opgericht bij een besluit dat strijdig is met de Grondwet, de vormvoorschriften die bij de wet van 11 juli 1978 zijn uitgevaardigd niet kan vervangen;

Overwegende, wat de grond van de zaak betreft, dat artikel 19 van de wet van 21 april 1994 aldus moet worden uitgelegd dat het bijdraagt tot de nuttige en zinvolle werking van de wet; dat het zinloos zou zijn dat de wetgever een uiterste datum vaststelt voor de inwerkingtreding van wijzigingsbepalingen, indien de inwerkingtreding van de gewijzigde bepalingen onbeperkt uitgesteld kan worden, een situatie waartoe de stelling zou leiden die wordt verdedigd door de verwerende partij

die de bovengenoemde opmerking van de afdeling wetgeving geenszins heeft weerlegd; dat het middel gegrond is; dat de Titels I en II van het bestreden besluit bijgevolg onwettig zijn, maar dat alleen de bepalingen die uitdrukkelijk door de verzoekende partijen zijn aangevochten, vernietigd kunnen worden, dat wil zeggen de artikelen 1, 2, 3, § 1, 27 tot 30 en 110, eerste lid;

Overwegende dat het geen zin heeft het tweede, derde en vierde middel van het verzoekschrift te onderzoeken, aangezien deze geen ruimere nietigverklaring met zich kunnen meebrengen;

Overwegende dat de verzoekende partijen een vijfde middel ontleen aan schending van de artikelen 19.3 en 22.3 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, van de artikelen 10 en 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, van artikel 5 van het Europees sociaal handvest en van de artikelen 10, 11, 23 en 24 van de Grondwet; dat ze in een eerste onderdeel de discriminatie in de artikelen 1, 8°, 7, 28 tot 30, 32 tot 47, 49 tot 60, 65 tot 70, 73 tot 82, 85 tot 88, 90, 93 tot 98, 100 en 102 tussen de representatieve vakorganisaties en de erkende organisaties aanklagen, en vragen dat er een prejudiciële vraag zou worden gesteld aan het Arbitragehof; dat de verzoekende partijen in een tweede onderdeel aanvoeren dat in artikel 1, 8°, van het bestreden besluit de representatieve organisaties gedefinieerd worden als de organisaties die in de zin van artikel 5 van de wet van 11 juli 1978 als dusdanig worden beschouwd, dat wil zeggen elke vakorganisatie erkend in de zin van artikel 12 die aangesloten is bij een vakorganisatie die in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigd is; dat ze van mening zijn dat die representatieve organisaties bevoordeeld worden, en die discriminatie niet gewettigd is ten opzichte van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, en vragen dat er een prejudiciële vraag wordt gesteld aan het Arbitragehof;

dat de verzoekende partijen in een derde onderdeel, dat gericht is tegen de artikelen 85 tot 88, 90, 93 tot 98, 100 en 102 van het bestreden besluit, betogen dat er kennelijk discriminatie bestaat ten aanzien van de leden van de rijkswacht, terwijl uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 11 juli 1978 blijkt dat de twee personeelscategorieën dermate nauw bij elkaar aanleunen dat de wetgeving inzake vakbondsangelegenheden bij de rijkswacht en bij de krijgsmacht, gezamenlijk behandeld is, en aanvoeren dat het Arbitragehof in zijn arrest nr. 62/93 in principe aangenomen heeft dat, wat het vakbondsstatuut betreft, een vergelijking kon worden gemaakt tussen het personeel van het actief kader van het operationeel korps van de rijkswacht en het personeel van de andere politiediensten;

Overwegende dat de discriminaties die in de eerste twee onderdelen van het middel worden aangeklaagd, rechtstreeks of onrechtstreeks het gevolg zijn van de wet van 11 juli 1978; dat er grond is om het Arbitragehof de prejudiciële vragen te stellen waarom is verzocht;

Overwegende, wat het derde onderdeel van het middel betreft, dat de verwerende partij in haar antwoord wijst op de talrijke verschillen die volgens haar bestaan tussen de krijgsmacht en de rijkswacht en stelt dat die verschillen wettigen dat hun vakorganisatorisch bestel verschillend is; dat ze in haar laatste memorie, met betrekking tot de opmerking die de afdeling wetgeving heeft gemaakt over artikel 79 van het ontworpen besluit, het volgende aanvoert :

"- de blinde toepassing van dat advies op de overige artikelen die in het middel genoemd zijn, is ondenkbaar aangezien de verschillende behandeling van de representatieve vakorganisaties en de louter erkende vakorganisaties, die in het leven wordt geroepen met deze artikelen (in hoofdzaak op het stuk van het vakbondsverlof, het aantal vakbondsafgevaardigden en de dienstvrijstellingen) zeker niet "de doeltreffendheid van hun vakbondsvrijheid aanzienlijk" beperkt (cf. het advies van de afdeling wetgeving), zoals dat het geval zou kunnen zijn voorzover de louter erkende

vakorganisaties niet kunnen beschikken over vaste vakbondsafgevaardigden;

- de afdeling wetgeving heeft die opmerking trouwens niet gemaakt bij het onderzoek van de andere artikelen en had een (meer) algemene opmerking kunnen maken in de zin van wat was aangevoerd in het verslag van het auditoraat (wat ze vaak doet, maar in casu niet heeft gedaan);
- in het genoemde advies van de afdeling wetgeving en het verslag van het auditoraat wordt geen rekening gehouden met een gegeven dat zeer belangrijk en zelfs doorslaggevend is wanneer men een vergelijking wil maken tussen de regeling die wordt toegepast bij de Rijkswacht en de regeling die wordt toegepast bij de Krijgsmacht;
- er moet immers vastgesteld worden dat de louter erkende vakorganisaties bij de rijkswacht (in 1996) over twee vaste vakbondsafgevaardigden mochten beschikken voorzover ze (konden) aantonen dat zij een aantal bijdrageplichtige leden in actieve dienst (telden) van ten minste vijf procent van alle personeelsleden (artikel 3 van het koninklijk besluit van 1 april 1996 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende het syndicaal statuut van het personeel van het operationeel korps van de rijkswacht - Belgisch Staatsblad van 26 april 1996);
- bij de krijgsmacht wordt daarentegen geen enkel vereiste inzake een minimum aantal leden gesteld; het is bijgevolg volkomen onlogisch, zelfs onredelijk een vergelijking te willen maken tussen de twee regelingen, en de louter erkende vakorganisaties bij de krijgsmacht dezelfde prerogatieven te willen toekennen als bij de rijkswacht, zonder dat een vereiste inzake een minimum aantal leden wordt gesteld;
- het zou volkomen onlogisch, zelfs onredelijk zijn aan "fictieve" louter erkende vakorganisaties, dat wil zeggen vakorganisaties die slechts enkele leden tellen, de mogelijkheid te bieden vaste militaire vakbondsafgevaardigden aan te wijzen die het voordeel genieten dat ze van rechtswege met permanent vakbondsverlof zijn (cf. artikel 90, § 1, van het koninklijk besluit), en wier wedde uitbetaald wordt door het Ministerie van Landsverdediging (cf. artikel 88, § 1, van het koninklijk besluit), dus ten laste valt van de belastingbetalers; zulk een regeling zou klaarblijkelijk kunnen leiden tot misbruiken, die niet beteugeld kunnen worden aangezien die "fictieve" vakorganisaties, zodra ze voldoen aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in artikel 12 van de wet van 11 juli 1978, dat geen voorwaarde stelt met betrekking tot het aantal leden, erkend zouden moeten worden, en aldus over permanente

vakbondsafgevaardigden zouden moeten kunnen beschikken;

- zelfs indien het indienen van een lijst met minstens 1 procent van de militairen, voorgeschreven in artikel 3, § 2, van het besluit, beschouwd zou worden als een voorwaarde inzake een minimum aantal leden (quod non), is er grond om vast te stellen dat de vergelijking met de rijkswacht niet opgaat, aangezien het vereiste minimum aantal leden bij de rijkswacht duidelijk hoger is, namelijk 5 procent;
- het weddeverschil vergeleken met de louter erkende vakorganisaties bij de rijkswacht kan kennelijk op objectieve en redelijke wijze worden gewettigd;
- indien men de regeling van de rijkswacht waarnaar de afdeling wetgeving verwijst toch wil toepassen op het geval van verzoekster, moet worden vastgesteld dat deze niet het voordeel zal krijgen van te kunnen beschikken over vaste vakbondsafgevaardigden, aangezien ze niet zou voldoen aan de voorwaarde van de "5%" gesteld in artikel 3 van het genoemde koninklijk besluit van 1 april 1996";

Overwegende dat de afdeling wetgeving aangaande artikel 79 van het ontwerp het volgende had opgemerkt :

" Uit het artikel blijkt dat enkel de representatieve vakorganisaties over vaste vakbondsafgevaardigden zullen kunnen beschikken.

Artikel 15 van de wet verduidelijkt echter dat de Koning (...) de regelen (bepaalt) die voor de militaire afgevaardigden van de erkende syndicale organisaties gelden. De machtiging is geenszins beperkend.

Vergeleken met de regeling bij de rijkswacht, volgens welke de louter erkende organisaties gemachtigd zijn om twee vaste afgevaardigden aan te wijzen wier bezoldigingen ten laste worden genomen door de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, lijkt het vakorganisatorisch bestel bij het leger voor de louter erkende vakorganisaties erg beperkend, en is het niet duidelijk of zo'n verschil in behandeling ten opzichte van de representatieve vakorganisaties als objectieve en redelijke rechtvaardiging kan gelden.

Als men de louter erkende vakorganisaties niet toestaat vaste afgevaardigden aan te wijzen, beperkt men de doeltreffendheid van hun vakbondsvrijheid aanzienlijk, zonder dat aangetoond is dat die beperking noodzakelijk is voor de goede werking van het leger";

Overwegende dat, in tegenstelling tot wat de verwerende partij aanvoert, de strekking van de bovenstaande opmerking van de afdeling wetgeving niet beperkt is tot artikel 79 van het destijds ontworpen bestreden besluit; dat die bepaling artikel 88 van het besluit is geworden, dat het eerste artikel is van hoofdstuk III, met als opschrift "De vaste syndicale afgevaardigden", van titel VII, met als opschrift "De vertegenwoordigers van de syndicale organisaties en de syndicale bevoegdheden van de militairen"; dat de betrokken opmerking zo moet worden opgevat dat ze betrekking heeft op alle bepalingen van de hoofdstukken III tot V van de genoemde titel VII;

Overwegende enerzijds dat het niet voldoende is de verschillen die tussen onderscheiden staatsorganen bestaan op te sommen om verschillen tussen hun respectieve vakbondsstatuten te wettigen; dat het middel anderzijds niet alleen een discriminatie tussen de krijgsmacht en de rijkswacht aanklaagt, maar tevens slaat op de eerbiediging van de vrijheid van vereniging, die onder meer is vastgelegd in artikel 11 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en die van openbare orde is, en meer in het bijzonder op de eerbiediging van de vakbondsvrijheid;

Overwegende dat de verwerende partij, door erop te wijzen dat er zeven erkende vakorganisaties waren, waarvan er vier representatief waren en drie niet, en dat tot de eerste categorie de drie vakorganisaties behoren die aangesloten zijn bij een vakorganisatie die in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigd is, alsook de belangrijkste professionele vakorganisatie die in 1995 2841 leden telde, en dat "tot de laatste categorie een professionele vakorganisatie met bijna 700 leden (nauwelijks 1,5% van het aantal militairen) behoort, een andere met ongeveer honderd leden, en een laatste die geen telling van haar leden heeft gevraagd omdat ze naar alle waarschijnlijkheid slechts enkele leden heeft", de

keuze van de wetgever bekritiseert om geen enkel vereiste te stellen inzake een minimum aantal leden onder de 46.000 leden die de krijgsmacht telt; dat aangezien geen zulk een vereiste is gesteld voor de representatieve organisaties noch voor de erkende organisaties, de gunstigere behandeling van de eerstgenoemde niet gewettigd is; dat de voordelen die aldus aan de zogenaamde representatieve organisaties zijn toegekend, de keuzevrijheid van de leden van de krijgsmacht in het gedrang kan brengen, aangezien sommige van hen, los van de doeleinden die ze nastreven, de mogelijkheid hebben hun leden doeltreffender te verdedigen; dat het derde onderdeel van het middel gegrond is;

Overwegende dat de verzoekende partijen een zesde middel ontlenen aan schending van de artikelen 19.3 en 22.3 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, van de artikelen 10 en 11 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, van artikel 5 van het Europees sociaal handvest, van de artikelen 10, 11, 23 en 27 van de Grondwet, van de artikelen 2 tot 8 en 19 van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst, en van artikel 10 van de wet van 1 september 1980 betreffende de toekenning en de uitbetaling van een vakbondspremie aan sommige personeelsleden van de overheidssector en aan de in die sector tewerkgestelde werklozen; dat ze aanvoeren dat artikel 105 van het bestreden besluit de erkende vakorganisaties verplicht binnen zes maanden na de inwerkingtreding van het bestreden besluit een nieuwe aanvraag om erkenning in te dienen, terwijl artikel 106 van hetzelfde besluit bepaalt dat de erkende organisatie, die op grond van artikel 5, 2°, van de wet als representatieve organisatie is erkend, die hoedanigheid behoudt, zolang met toepassing van de artikelen 6 tot 22 van het bestreden besluit geen andere erkende vakorganisatie als representatief wordt beschouwd; dat ze

oordelen dat het bestreden besluit een discriminatie in het leven roept tussen de erkende organisaties en de organisatie bedoeld in artikel 106, waarvan de leden niet opnieuw geteld moeten worden; dat ze onderstrepen dat de Algemene Centrale van het Militair Personeel representatief blijft krachtens de beslissing van de controlecommissie van 26 juni 1995, terwijl die beslissing onwettig is omdat ze steunt op een definitie van bijdrageplichtig lid die discriminerend is, en wat dat betreft verwijzen naar hun betoog in beroep A.65.279/VIII-1289 ingesteld tegen die beslissing;

Overwegende dat artikel 105 van het bestreden besluit slaat op alle erkende organisaties, met inbegrip van de organisaties die als representatief worden beschouwd; dat het beroep dat de eerste verzoekende partij heeft ingesteld, met als rolnummer 65.279/VIII-1289, bij arrest nr. 84.074 van 14 december 1999 verworpen is; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat de verzoekende partijen een zevende middel ontlenen aan schending van de artikelen 19.3 en 22.3 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, van de artikelen 10 en 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, van artikel 5 van het Europees sociaal handvest, van de artikelen 10, 11, 23 en 27 van de Grondwet, van de artikelen 2 tot 8 en van artikel 19 van de genoemde wet van 11 juli 1978 en van artikel 10 van de genoemde wet van 1 september 1980; dat ze aanvoeren dat artikel 109 van het bestreden besluit bepaalt dat voor het jaar waarin dit besluit in werking treedt, het krediet van vakbondsverloven met één derde wordt verminderd, waardoor de eerste verzoekende partij verhinderd wordt de taken die haar bij de wet van 11 juli 1978 zijn toevertrouwd, tot een goed einde te brengen; dat ze aanvoeren dat de louter erkende vakorganisaties gediscrimineerd worden ten opzichte van de representatieve organisaties, aangezien ze, krachtens artikel 85, § 1, van het bestreden besluit,

slechts vijftig dagen vakbondsverlof per jaar krijgen, en ze naar het vierde middel van het verzoekschrift verwijzen; dat ze voorts stellen dat artikel 109 van het bestreden besluit de discriminatie die ze aanklagen nog versterkt, door het aantal dagen vakbondsverlof waarop de eerste verzoekende partij recht heeft, met een derde te verminderen; dat de verzoekende partijen in hun memorie van wederantwoord stellen dat artikel 15 van de wet van 11 juli 1978 de Koning geenszins machtigt een overgangsmaatregel uit te vaardigen, waarbij de erkende vakorganisaties benadeeld worden;

Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord het volgende verklaart :

" Artikel 15 van de vakbondswet van 11 juli 1978 belast de Koning ermee de regelen te bepalen die gelden voor de militaire afgevaardigden van de vakorganisaties, onder meer door de gevallen vast te stellen waarin de tijd dat zij een vakbondsopdracht vervullen, met dienstdtijd wordt gelijkgesteld.

De Koning heeft de regels betreffende het krediet van vakbondsverlof vastgesteld in artikel 86 van het bestreden koninklijk besluit. Het gaat om een regeling "in regime", dat (behoudens uitdrukkelijke wijziging) onveranderd blijft zolang het koninklijk besluit van kracht blijft. Dat de Koning ook een overgangsregel heeft uitgevaardigd betreffende de vaststelling van het krediet van vakbondsverlof voor het jaar van inwerkingtreding van de regeling, is niet abnormaal of niet ongewettigd. Aangezien het koninklijk besluit op 1 mei 1996 in werking is getreden, blijkt de keuze van de Koning om het aantal dagen vakbondsverlof met één derde te verminderen, volkomen gewettigd en logisch. De Koning beschikt daartoe ontegensprekelijk over een rechtsgrond, namelijk artikel 15 van de wet van 11 juli 1978.

Op te merken valt bovendien dat het zinloos is dat de verzoekende partijen het argument willen aanhalen betreffende het "tot een goed einde brengen van de taken die hun bij de wet van 11 juli 1978 zijn toevertrouwd", terwijl de essentie van de genoemde wet juist ten uitvoer wordt gelegd bij het koninklijk besluit van 25 april 1996";

Overwegende dat uit het onderzoek van het eerste middel blijkt dat de wet van 11 juli 1978 sedert 4 maart 1995 van kracht is; dat artikel 15 van die wet luidt als volgt :

" De Koning bepaalt de regelen die voor de militaire afgevaardigden van de erkende syndicale organisaties gelden ter zake van hun activiteit in de krijgsmacht. Hij bepaalt de stand van de personeelsleden die deze hoedanigheid bezitten, en onder meer de gevallen waarin de tijd dat zij een syndicale opdracht vervullen, met dienstdtijd wordt gelijkgesteld";

dat deze bepaling van toepassing is op alle erkende organisaties, ongeacht of ze representatief zijn of niet; dat dat ook geldt voor artikel 109 van het bestreden besluit, waarbij het in artikel 86, § 1, genoemde krediet van vakbondsverlof met één derde wordt verminderd; dat laatstgenoemde bepaling luidt als volgt :

" Per jaar wordt aan de syndicale organisaties een krediet van syndicale verloven toegestaan dat de vierhonderd vijftig dagen, voor een representatieve syndicale organisatie, en de vijftig dagen, voor een niet-representatieve erkende syndicale organisatie, niet mag overschrijden";

Overwegende dat, om de redenen die genoemd zijn bij het onderzoek van het derde onderdeel van het vijfde middel, de wanverhouding tussen het aantal dagen vakbondsverlof dat wordt toegekend aan de representatieve organisaties en het aantal dagen dat wordt toegekend aan de erkende organisaties, de vakbondsvrijheid van de leden van de krijgsmacht in het gedrang kan brengen; dat het middel wat artikel 86, § 1, van het bestreden besluit betreft, gegrond is;

Overwegende dat, wat artikel 109 van het bestreden besluit betreft, dit artikel niet discriminerend is, noch in strijd met artikel 15 van de wet van 11 juli 1978; dat de Koning, aangezien hij gemachtigd is om het krediet van vakbondsverlof vast te stellen, dat krediet voor 1996 immers, gezien de datum van inwerkingtreding van het bestreden besluit, kon verminderen zonder de genoemde bepalingen te schenden; dat het middel wat dat betreft niet gegrond is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De uitspraak over de eerste twee onderdelen van het vijfde middel wordt uitgesteld.

Artikel 2.

Aan het Arbitragehof worden de volgende prejudiciële vragen gesteld :

- 1) "Schenden de artikelen 8, 10 en 14 van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, voorzover ze alleen gelden voor de representatieve organisaties in de zin van artikel 5 van die wet, waar het gaat om de basisoverlegcomités, het geschillencomité, de inning van de vakbondspremie, het toezicht op de al dan niet vergelijkende examens en de vergaderingen tijdens de diensturen, en niet voor de vakorganisaties die erkend zijn in de zin van artikel 12 van de wet van 11 juli 1978 ?".
- 2) "Schendt artikel 5 van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, voorzover dit artikel "elke syndicale organisatie erkend in de zin van artikel 12 die aangesloten is bij een syndicale organisatie die in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigd is" ambtshalve als representatief beschouwt voor de toepassing van de wet van 11 juli 1978, terwijl enerzijds de organisaties die zitting hebben in de Nationale Arbeidsraad in de praktijk geenszins representatief blijken te zijn voor het personeel genoemd in artikel 1 van de genoemde wet van 11 juli 1978, en terwijl anderzijds deze ambtshalve representativiteit tot gevolg heeft dat slechts één enkele professionele vakorganisatie van militairen als representatief kan worden beschouwd, overeenkomstig het tweede lid van artikel 5 wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst?".

Artikel 3.

Vernietigd worden de artikelen 1, 2, 3, § 1, 27 tot 30, 85 tot 88, 90, 93 tot 98, 100, 102 en 110, eerste lid, van het koninklijk besluit van 25 april 1996 tot uitvoering van de wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het militair personeel van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst.

Artikel 4.

Dit arrest zal bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het gedeeltelijk vernietigde besluit.

Artikel 5.

Het beroep wordt voor het overige verworpen.

Artikel 6.

De beslissing over de kosten wordt in beraad gehouden.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting, op zes december tweeduizend door :

de Hr. GEUS,	kamervoorzitter,
Mevr. DAURMONT,	staatsraad,
Mevr. GEHLEN,	staatsraad,
Mevr. HONDERMARCQ,	griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

M.-Cl. HONDERMARCQ.

J.-Cl. GEUS.

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.